

400. obljetnica rackih Hrvata

Foto: KRISTINA GOHER

4. – 5. stranica

Koljnof gradi novi farof

3. stranica

„Tko pjeva dvostruko moli!“

7. stranica

Projekt „CulturCo“

14. stranica

Nek se vidi da nas ima!

Podaci popisa stanovništva od iznimnog su značaja za narodnosne zajednice, pa tako i Hrvate u Mađarskoj. Broj pripadnika narodnosti predstavlja preduvjet i za raspisivanje izbora i osnivanje narodnosnih samouprava. I neka zakonom zajamčena prava uvjetovana su istim brojem, kojim potvrđujemo i dokazujemo da nas ima.

Iako se danas procjenjuje da u Mađarskoj živi oko 60 000 Hrvata, službeni podaci o 26 774 osobe koje su se izjasnile kao Hrvati prilično su daleko od te procjene. „Koliko nas zapravo onda ima Hrvata u Mađarskoj?“ pitanje je na koje pravi odgovor može dati samo izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti.

Kako se može postići da se što više pripadnika hrvatske zajednice izjasne kao Hrvati, jer ni nakon zakonskih izmjena o popisu stanovništva iz 2018. godine nije obvezno odgovoriti na pitanja nacionalne i narodnosne pripadnosti? Popisivač ih ne može zaobići, mora ih postaviti ili otvoriti, ali nema nikakvog jamstva kako će upitanici na njih i odgovoriti.

U odnosu na popis od prije deset godina novost je da će se popis obavljati elektronički, u prva dva tjedna pomoću osobnog koda, što će omogućiti samostalno udovoljavanje građanskoj obvezi. To je važno i stoga što se na taj način popis obavlja bez posredovanja popisivača. Tako se svi upitanici bez ikakvog vanjskog utjecaja, prema svojoj savjesti mogu izjasniti o nacionalnoj, ali i vjerskoj pripadnosti. To je ujedno i najjače jamstvo da se pitanja neće zaobići, već će se na njih odgovoriti. Upravo stoga važno je pravovremeno pripremiti zajednicu za sve ono što valja znati o popisu stanovništva. Velika je odgovornost na zastupnicima hrvatskih samouprava i članovima udruga, posebno u malim naseljima gdje se pripadnici zajednice i osobno dobro poznaju, kako bi se popis proveo na način koji odražava stvarnu sliku. Pri tome je važno uključiti i mlade, koji mogu pomoći svojom digitalnom pismenošću. Drugačija je priča u većim naseljima i gradovima, gdje je puno složenije doprijeti do pripadnika zajednice, stoga je potrebna i dobra promidžba putem hrvatskih medija, letaka i skupova, jer samo uspješnim popisom Hrvata u Mađarskoj možemo dokazati da nas stvarno ima! S.B.

Glasnikov tjedan

Polako ali sigurno i neumoljivo na moja prozorska stakla padaju kapi hladne jesenske kiše. Kiše, koja danima sipi monotono i dosadno, u sivilu dana s neba prekrivenim tmurnim jesenskim bojama. Pjesnici su slične dane znali opisati stihovima, po-

magli koje se dižu s mokrih njiva koje ne može osušiti „sunce u ranama“. Crne vrane još nisu počele slijetati na dvorišta i poljana, bar ne ispred moje kuće, ali ih možda već ima „na mokrim vrbama“. Prošetajte umotani u kabanicu do rijeke, možda se sretnete s njima. U vremenu smo „ljudskih nemira“, pitamo se štošta, misleći naivno kako smo zaštićeni prozorom od „mračnih, gladnih, prvih sutona“. Zagledani u daljinu preko optike stakla još jednom začudno razmišljamo o kratkoći ljetnog sjaja. Molimo se kako ne bismo bili „samci usred svemira“, jer gubimo snagu cijepaju-

jući cjepanice. Zastanimo. Jesenska kiša je prolazna, njeni odjeci s asfalta su nagovještaj početka zime. Samo da ne bude hladna i duga. Ljudi ne vole hladnoću, ona priziva samoću. Tu je svemoćna slika drveta koje pucketa u kaminu, dok sa šalicom vrućeg čaja, zamotani u toplu deku gledamo i slušamo rominjanje kiše. Čekajući pozno sunce da nas na

trenutak ogrije zrakama, onako usput, dok se smiješi našem prozoru. Jesen za to vrijeme u „tuzi kiše po poljanama tiho hoda“, pjeva Cesarić s nadom u što skoriji dolazak sunčanog jesenjeg dana, kada će nas priroda obojena najljepšim bojama pozvati da se okupamo u njima. Tu je. Preljep listopadski dan. Dan poslije kiše. Sunčane zrake umivaju mi lice.

Branka Pavić Blažetin

*„U vremenu smo
„ljudskih nemira“,
pitamo se štošta,
misleći naivno kako
smo zaštićeni prozorom
od „mračnih, gladnih,
prvih sutona.“*

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

MEDIJSKI CENTAR *Croatia*

www.glasnik.hu

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu.

Čitajte i širite Hrvatski glasnik

„oazu hrvatske pisane riječi u Mađarskoj“!

Facebook profil Hrvatski glasnik - dnevni tisak – budite obaviješteni prateći Hrvatski glasnik!

radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati!

Croatia TV - tjedni prilog! Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar

Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV!

Koljnof gradi novi farof, društveni centar i hodočasni stan

U planu je još i Starački dom

Koljnof ne miruje. Toliko planov, idejov za budućnost na zapadu Ugarske koliko ima ovo naselje, kot jur i u minulom periodu s obnovom zgradov, pregradnjom i restauracijom društvenih stanov, teško je viditi u bilo kom drugom mjestu, iako razvitak svakoga gradišćanskoga naselja prez sumlje je očividan u zadnji ljeti. Ako samo zadnje investicije gledamo, onda je na listi obnova čuvarnice, Dvojezične škole, Općinskoga stana, Seoskoga stana, kapele sv. Martina, Hodočasne crkve, oblikovanje Interaktivnoga muzeja „Hrvati-Gradišće prez granic“, a pred kratkim su zastupnici Seoske samouprave odlučili o kompletnom projektu gradnje novoga farofa, društvenoga centra i hodočasnoga stana skupa s Farskom općinom, a ne nazadnje i za gradnju Staračkoga doma za Koljnofce.

Stijene buduće zgrade farofa jur stoju za Hodočasnom crkvom Črne Madone iz 18. stoljeća, a po planu, kljetu u februaru moć će se u svoju novu rezidenciju useliti i koljnofski duhovnik Antal Németh. S koljnofskim načelnikom pohodili smo mjesto i on je nam predstavio najvažnije točke trofazne gradnje.

„Hvala Bogu, mi ne znamo mirovati, nešto nas svenek goni“, začme sa smihom na licu živu prezentaciju Franjo Grubić, kade jur nij' djelačev pokidob je i 18 uri minulo. „Sad smo si zeli va glavu da imamo jedan veliki farof, koga ne moremo iskoristiti, zato bi ga morali prodati, ali za nešto drugo ga hasnovati. Onda je došao jedan naš bivši Koljnofac ki živi u Švedskom i rado bi došao domom. On je i prlje jako puno nam pomagao u seoskom žitku, s različitim potporami za selo, starce, u investicija itd., i po njegovom predlogu smo odobrili da bi va tom starom farofi morali jedan starinski stan napraviti. Onda se je pak postavilo pitanje, kamo ćemo Gospodina? Dogovoreno je, novi farof ćemo izgraditi, a ta gradnja se je začela jur u augustušu. Završit ćemo, ako nam Bog da, kljetu u februaru“, tvrdi koljnofski liktar dodajući, kako farof i budući društveni centar kot i hodočasni stan se zida, zahvaljujući tom spomenutom privatniku iz Švedske, s gradjevinjskim materijali iz Danske, Švedske i Poljske. On ima firmu i lakocjenije zna donesti s kamioni sve, nek koliko bi to sve skupa stalo u Ugarskoj. „Moramo i to reći da va kvalitetu je va prvaj klasi sve, ča se ovde stavi u ov dom nuter. Zgrada farofa će biti oko 120 kvadrati, tamo će imati naš Gospodin djelatnu i spavaću sobu, sve ča je nek potribno za žitak, a u posebnom djelu će biti mjesta i za kuharicu, pomoćnicu ka će biti uz Gospodina“, sve se veljek i pokaže, iako zasad i zbog golih zidina teško je najpr viditi od česa se pominamo. U nastavku farofa dobit će ovde mjesto i društveno-duhovni centar kot i hodočasni stan. „Naša Hodočasna crkva Blažene Dvice Marije se nahadja na marijinom putu, od Celja/Mariazella do Marije Bistrice, a na shodišču, na dan Velike Gospe imamo svenek i hodočasnike. Nje kanimo pogostiti, a po namjeri ćemo im moći i spalo osigurati, za kih 15-20 peršonov. Takov centar bi bio ne nek za Koljnofce, nego i za sve hodočasnike ki dojdeju iz Austrije, iz okolnih sel, iz Šoprona, iz Slovačke. Pripravljamo se na to da budemo čim lipše i bolje mogli naše gosti primiti“, no ovo je plan sa službenim koncem u decembru 2021. ljeta. Kad pitam načelnika, neće li biti malo shranjen ov novi farof i ta centar za hrptom crkve, frapantno mi odgovara: „I naš dragi Bog je shranjen i ki ga

kani najti, najt će ga. To će biti sve na reklami, na posebni tabla označeno, gvišan sam da će svaki najti i put. Gdo se kani pomoliti pred našom Črnom Madonom ta će zajti na dobro mjesto“. I dalje lije na nas val informacijov, da ovo područje stoji od trih djel, aš zemlja na kojoj se zida farski dom i društveni centar je vlasništvo katoličanske zajednice. Hodočasni stan će se graditi na imanju općine, a za put, na kom se doveze nuter na ovo spomenuto po-

Za hrptom Hodočasne crkve jur stoju stijene novoga farskoga doma

druče, postoju jur potpisani dogovori da će stati za skupno hasnovanje Farske općine i Seoske samouprave.

Farof se zida „barter“, što zlamenuje da je stari farof prikdan s tim da se napravi novi farof. Tako da praktički nikomur ne stoji ni filera. Društveni centar i hodočasni stan će se napraviti u dvi faza, a zato se još moraju preskrbiti materijalna sredstva na različiti naticanji, ali kako je rečeno, svi će se trsiti da se najdu zviranjki. Što pak naliže pregradnje staroga farofa u Starački dom, to će vjerojatno riješiti jedan od stiskajućih problemov. U Koljnofu, kako doznajemo, iz 2176 stanovnikov kih 460 je jur u mirovini. U svakom trećem, četvrtom stanu živu stari ljudi sami, ali još u hištvu. Ti imaju rodbinu, ali daleko, dicu kaj drugdir. „Danas već nij' tako kot u stari časi da su generacije skupa, danas već nigdor nima vrimenta da bude uz starematere i starogaoca, a zato si mislim da je moguće da će ta starinski stan biti u kratkom vrimentu i premali. Za početak ćemo tote jednu službu napraviti ka će 24 ure biti pripravna za starce, od 20 do 40 peršonov, a odzad ćemo oblikovati i neke apartmene za hižne druge i za one ki kanu sami živiti, ali i tako budu pod okom stručnih osob. Važno je to da budu na jednom mjestu da se družu po danu, a po noći kad budu imali poteškoć da veljek dobiju i pomoć“ naglasi načelnik, ki je siguran u tom da će njemu i mandat isteći dokle ove tri zgrade zaživu u službi.

Tiho

400. obljetnica dolaska rackih Hrvata

Misno slavlje i blagoslivljanje nadgrobnih spomenika u Andzabegu

U organizaciji Hrvatske samouprave Andzabega i Župe Stari Grad (Ófalu) 4. listopada upriličeno je misno slavlje povodom tradicionalnog proštenja i prisjećanje na 400. obljetnicu dolaska rackih Hrvata. U župnoj crkvi sv. Mihovila skupu se obratio istraživač urbane povijesti i jedan od inicijatora spašavanja nadgrobnih spomenika József Szilágyi. Svetu misu prikazao je župnik György Mojzer, koji je nakon obreda blagoslovio nadgrobne spomenike postavljene u župnom dvoru. Događaju su nazočili racki Hrvati iz Erčina, Tukulje i Andzabega.

Istraživač urbane povijesti József Szilágyi

Poznato je kako racki Hrvati koji žive u Andzabegu, Erčinu i Tukulji redovito uzajamno posjećuju mjesne priredbe. Tako je bilo i 4. listopada kada se župna crkva sv. Mihovila zbog stotinjak okupljenih vjernika učinila tijesnom. Okupljenima se obratio istraživač urbane povijesti i jedan od inicijatora proslave i spašavanja nadgrobnih spomenika József Szilágyi, koji također ima racke korijene i potpisuje više naslova o povijesti i običajima ove etničke skupine Hrvata u Mađarskoj. Pozdravljajući prisutne Szilágyi je naglasio kako mu se tog dana ostvario dugogodišnji san. Zapravo, povijest tog dana počela je prije četiristo godina, 1620. godine, kada je zbog ratova u Dalmaciji mnoštvo obitelji napustilo zemlju, a dio njih je pronašao dom na ovim prostorima. U nekim mjestima, kao što su Perkáta, Törökbálint ili Čepel već su nestali tragovi predaka, dok Erčin, Tukulja i Andzabeg sve do danas čuvaju spomen na pradomovinu. „Za mene tih 400 godina nisu puka povijesna činjenica ili podatak. U te godine uloženi su trud, znoj i rad Raca, koji su prije tristo godina iznova sagradili ovu župnu crkvu i dali je posvetiti u čast svetom Mihovilu“, istaknuo je József Szilágyi. Među ostalim govorio je i o svojoj obitelji, u kojoj je zahvaljujući majci i baki zavolio racki svijet, štoviše, on mu je postao životnom vodiljom. Kroz svoja istraživanja upoznao je mnoštvo ljudi i stekao dobrog prijatelja, dr. Imru Romića. Zajedno su

potaknuli ideju spašavanja od nestanka i uništenja rackih nadgrobnih spomenika. Obratili su se župniku Györgyju Mojzeru, koji je odmah prigrlio njihovu inicijativu. Štoviše, istovremeno je predložio da se obljetnica obilježi misnim slavljem. Ideju je podržala predsjednica Hrvatske samouprave Erčina Timea Vicko Szili, kao i racki crkveni zbor iz Tukulje i Hrvatska samouprava Andzabega, posebice zastupnica Ági Hudák sa suprugom Mihályem, koji su puno pomogli kako bi spašeni nadgrobni spomenici pronašli svoje mjesto u župnom dvoru.

Župnik György Mojzer

Vjernici iz Andzabega i Erčina

Vjernici iz Tukulje

Župnik György Mojzer u svojoj se propovijedi usredotočio na važnost crkve u kojoj čovjek pronalazi mir i ljubav Božju. Bog, stvoritelj neba i zemlje, flore i faune i najvažnijeg stvorenja čovjeka dao je ime svemu na ovom svijetu. Svi Božji domovi nose ime i svaka je crkva posvećena nekom svecu. Blagoslivljanjem crkve i zajedničkom molitvom od tog se sveca traži da bude vječitim zagovornikom pred Bogom, zagovarajući žitelje naselja u kojem se Božji dom nalazi. „Kad ulazimo u Božji dom naš pogled usmjeravamo na glavni oltar gdje neprestano gori vječni plamen, a potom na oltarsku sliku i glavni lik. U ovoj crkvi to je lik arkandela Mihovila, vojskovođe nebeske vojske, vođe i pobjednika u borbi protiv pobunjenih anđela. Anđela, bez kojih je nezamisliv Božić i proslava blagdana, jer anđeli nam u duše i srca unose radost“, naglasio je župnik Mojzer. „Tako i mora biti“, pridodao je, „jer anđeli doista postoje i vječno stoje pred Bogom kojeg veličaju. Danas smo se okupili da zatražimo pomoć od svog anđela čuvara da nam da snagu u našoj životnoj borbi, jer cijeli je život neprestana borba između dobra i zla“. Misno je slavlje prigodnim pjesmama uvećao tukuljski crkveni zbor.

Nakon mise uslijedila je svečanost u župnom dvoru: na čelu povorke nošene su zastave Erčina i Tukulje, a za ovu prigodu izrađena je i blagoslovljena zastava Andzabega. Ovdje se okupljenima obratio dr. Imre Romić, zahvalivši se Józsefu Szilágyiju na inicijativi i svima koji su pomogli u ostvarenju njegove ideje. Župnik György Mojzer blagoslovio je deset nadgrobnih spomenika koji su spašeni iz starog groblja. Naime, kako smo doznali od braćnog para Ági i Mihály Hudáka, prije mnogo godina gradska je uprava odlučila buldožerom ukloniti staro groblje u Starom Gradu, a dio nadgrobnih spomenika odložiti na gradskom smetištu. Lokalpatriot Ferenc Falusi uspio je spasiti dvadesetak nadgrobnih spomenika. Tražio im je prikladno mjesto, kada su u pomoć priskočili József Szilágyi i župnik György Mojzer. Cjelokupni pothvat financirala je Hrvatska samouprava Andzabega,

Sačuvani nadgrobnni spomenici

dok je potrebnu mehanizaciju omogućila obitelj Hudák. Deset je nadgrobnih spomenika relativno neoštećeno, dok su se ostali morali restaurirati. Među oštećenima je i nadgrobnni spomenik nekadašnjeg mjesnog svećenika i povjesničara Gyule Kereskényija. Radi se o dugom i financijski značajnom pothvatu, nakon kojeg će i preostali nadgrobnni spomenici naći svoje mjesto u župnom dvoru. Time su se racki Hrvati na dostojan način prisjetili svojih predaka, koji su se za vrijeme turske okupacije u više valova doselili u Andzabeg.

Stari Grad sve do Drugog svjetskog rata bio je višenacionalna sredina, nastanjena Mađarima, Nijemcima, Racima i manjim brojem Slovaka. Ime etničke skupine je nadimak i rezultat pogrešne generalizacije. Latinska, mađarska i njemačka povijesna vrela Racima, imenom izvedenim iz riječi Rascia-Raška izvorno

Lik sv. Mihovila iznad oltara

nazivaju Srbe. Andzabeške Race povjesničari i statističari nazivaju raznim imenima. Henrik Ottendorf u svom izvješću generalu Montecuccoliju (1663.), koji je s izaslanstvom putovao u Beograd, spominje selo Hamsevee (Hamsabég), „čije malobrojno stanovništvo većinom čine Raci“. Mátyás Bél u djelu „Notitia Hungariae Novae“ (1720.) naziva ih Srbima. U popis iz 1832. godine navode se kao Iliri, dok Elek Fényes 1851. godine piše da su ovdanjsi stanovnici Hrvati. Prema nekim povjesničarima riječ je o Hrvatima, o čemu svjedoče i nadgrobnni spomenici na latinskom jeziku. Kalački biskup Ivan Antunović u svojoj studiji „Razprava o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih“ (1719.) navodi mnoštvo mjesta s katoličkom župom, među ostalim i Andzabeg, gdje su služili katolički župnici, čija su imena sačuvana u Historia Domusu.

Kristina Goher

Zaljubljenik u konje i konjički sport

Stipan Filaković, član Mohačke konjičke udruge, rodom Santovac, već od djetinjstva veliki je zaljubljenik u konje i konjički sport, odnosno vožnju dvoprega, a najdraže mu je kada vozi i natječe se u rodnom Santovu. Redoviti je sudionik santovačke utrke dvoprega: premda ove godine nije ostvario zapaženiji rezultat, iskoristili smo prigodu da porazgovaramo s njim o natjecanju, vožnji dvoprega, konjima i tradiciji.

Razgovarao: Stipan Balatinac

▮ *Konjičkim sportom, odnosno vožnjom dvoprega ne bavite se od jučer. Kako je natjecati se u rodnom Santovu?*

Natjecanje u rodnom selu prije svega mi je velika čast, ali je i pomalo stresno. Pa kako uspije, ponekad je malo bolje, katkad slabije, no najvažnije je da sam tu.

▮ *Koji je Vaš dosadašnji najbolji rezultat u Santovu?*

Prije dvije godine u jednoj disciplini osvojio sam drugo, a u drugoj treće mjesto.

▮ *Odakle ljubav prema konjima, konjičkom sportu i dvopregu?*

Sve je, naravno, počelo još u djetinjstvu u Santovu. Tada smo još bili takozvani individualni poljoprivrednici, držali smo konje, a onda je došla zadruga, gdje je moj otac radio s konjima. Dakle, to mi je od malih nogu u krvi. Vremenom sam se i ja nastavio baviti s konjima, natječem se još od 1980. godine. Istina, neko vrijeme sam pauzirao, jer mi je na prvom mjestu bila atletika. Dvopreg ponovno vozim od 2006. godine.

▮ *Maloprije ste spomenuli da se natječete s novim, mladim konjima.*

Konji su novi i mlađi, jer su oni koje sam ranije imao bili stari već osamnaest godina. Ovi imaju osam i jedanaest godina, ali još nisu uigrani i usklađeni, jer nismo imali dovoljno vremena za vježbanje, nismo se još dobro upoznali. Ponekad nam nedostaje odgovarajući tempo, ali se trudimo.

▮ *U Vašem su sportu zacijelo potrebni dobri konji i dobar vozač, ali isto tako i dobar suvozač i prava kola, odnosno fijaker. Kako vi stojite s tim?*

U pravu ste. Ako se sve to poklopi, onda je dobro. Suvozač mi je ove godine unuk Mirko koji je navršio 16 godina, pa može sjediti iza mene. Evo, ovdje u Santovu on je moj suvozač i jako uživa. I on je pravi zaljubljenik u konje, već ima svog konja. Može se kazati da je to u našoj obitelji uobičajeno, svi vole konje.

▮ *Čuli smo da se u najavi natjecatelja spominju kola i njihov proizvođač. Što nam možete reći o Vašem fijakeru, tko ga je izradio?*

Radi se o fijakeru koji je proizveden posebno za ovakva natjecanja u vožnji dvoprega. Ima ih različitih u Mađarskoj, a mnogo je i majstora koji ih izrađuju. Moj fijaker proizveo je jedan majstor iz okolice Kečkemet, jer je ta disciplina u Bačkoj daleko popularnija nego u Baranji. Uistinu mi odgovara, vozim ga od samih početaka, premda danas već ima i modernijih, naravno, i puno skupljih fijakera.

▮ *Koji su bili Vaši najuspješniji i najdraži nastupi u natjecateljskoj karijeri, gdje se natječete tijekom godine?*

Suvozač Stipanu Filakoviću je ove godine unuk Mirko

Volim ići na sva natjecanja. Osvojeno mjesto možda i nije toliko važno. Dakako, najbolje je biti prvi, ili među prvih šest koji se nagrađuju, dobivaju pehare, a konji vrpce. Sve ostalo nije bitno, isto je ako si sedmi ili dvadeset peti. Mene privlače konji i natjecanje, a ne rezultati. S ovim novim konjima još nisam bio među prvih šest, ali ćemo se potruditi da bude bolje.

▮ *Prema mojim saznanjima Vi ste pokretač i organizator mohačkog natjecanja u vožnji dvoprega. Kad će se održati mohačka utrka?*

Natjecanje u Mohaču je uvijek izazov. Tamo mi je još malo neugodnije voziti nego u rodnom selu, jer sam istodobno domaćin i organizator. Kao takav odgovoran sam za sve, pa se teško mogu usredotočiti na vožnju. Lani sam bio prilično uspješan, u jednoj sam disciplini bio treći, a u drugoj četvrti. Međutim, to sam ostvario još sa starim konjima.

▮ *Prijepodne je vožena utrka preciznosti sa zaprekama, a poslijepodne slijedi brzinska vožnja sa zaprekama za Putujuć kup pokojnog Joze Kovačevog, nekadašnjeg santovačkog dvopregaša. Što očekujete i kako se prisjećate Joze Kovačevog?*

Kako ga se ne bih sjećao, bio mi je rođak, zvao sam ga tetkom. Njegova supruga Marija i moja majka bile su sestrice, pa smo bili vrlo bliski. U djetinjstvu sam više puta išao kod njega, zasigurno mi je i on dao poticaj da zavolim ovaj sport. Naravno, borit ću se za „Putujuć kup Joze Kovačevog“, iako baš ne volim brzinu vožnju. Za rušenje svakog pojedinog čunja vozaču se dodaje 10 kaznenih sekundi. Iako nije toliko zahtjevno zbog jednostavnosti staze, brzina neke vozače potakne na riskantnu vožnju, može doći i do prevrtanja, a to nije moj stil. Na kraju bih bio zadovoljan i s nekom zlatnom sredinom.

„Tko pjeva dvostruko moli!“

15. Susret hrvatskih crkvenih pjevačkih zborova u Vršendi

Prema riječima svetog Augustina „Tko pjeva dvostruko moli“. To vrijedi i za vjersku zajednicu vršendskih Hrvata, koja već petnaest godina priređuje susrete hrvatskih crkvenih pjevačkih zborova Baranjske županije, njegujući crkvene i pučke hrvatske pjesme. Tako je bilo i 3. listopada ove godine, kada su Hrvatska samouprava Vršende i Hrvatski pastoralni ured Pečuške biskupije suorganizirali 15. susret hrvatskih pjevačkih zborova.

Biskupski povjerenik za Hrvate Pečuške biskupije velečasni Augustin Darnai

Četvrtu godinu zaredom u prijedopodnevnom satima, u prostorijama Šokačke čitaonice u Vršendi održano je usavršavanje pjevačkih zborova baranjskih Hrvata. Uz domaći pjevački zbor „Orašje“ u susretu i usavršavanju sudjelovali su gostujući zborovi „Biser“ iz Kozara, „Karašica“ iz Katolja, „August Šenoa“ iz Pečuha te zborovi iz Kukiinja, Harkanja i Udvara. Pozivu se odazvalo tridesetak pjevača iz navedenih naselja. Četvrtu godinu zaredom pjevače je

podučavala magistra glazbe Aleksandra Čeliković Cvidrak iz Hrvatske, koja je mogla doći i usprkos ograničenjima, jer stanuje u pograničnom području. Ove godine uvježbavale su se hrvatske crkvene, a među njima i marijanske pjesme. Nakon ručka, već po tradiciji, u ranim popodnevnom satima sudionici su zajedno s domaćim vjernicima sudjelovali u misnom slavlju koje je u župnoj crkvi svetog Mihovila Arkanđela služio biskupski povjerenik za Hrvate Pečuške biskupije velečasni Augustin Darnai. Budući da je listopad mjesec Svete Krunice, on je svoju propovijed posvetio Blaženoj Djevici Mariji kojoj se, kako je među ostalim rekao, na poseban način obraćamo kroz molitvu Krunice. Misu je uljepšala pjesma domaćeg zbora, kojem su se pridružili i gostujući pjevači.

Poslije mise okupljenima se u ime domaćina i suorganizatora sdačno obratila predsjednica Hrvatske samouprave. Kako je rekla Marijana Balatinac, osim što je ovaj susret pjevačkih zborova bio jubilaran, obilježila se i 15. godišnjica postojanja domaćeg pjevačkog zbora „Orašje“. Čestitala je članicama vršendskog pjevačkog zbora, zahvalivši im se na petnaestogodišnjem radu. Po-

Članovi pjevačkih zborova izveli su pjesmu u čast Kraljici Hrvata

Članovi Hrvatske samouprave Vršende

sebno se zahvalila voditeljici zbora Eržiki Vranešić, koja se pak zahvalila Hrvatskoj samoupravi na podršci. Tom prigodom Hrvatska samouprava Vršende članicama zbora podijelila je poklone i cvijeće koje su im uručili vršendski hrvatski zastupnici.

Nakon mise održan je koncert zborova koji su izveli hrvatske marijanske pjesme i na kraju zajednički otpjevali pjesmu „Rajska Djevo, Kraljice Hrvata“.

Susret je završen popodnevom umirovljenika, druženjem i zajedničkim ručkom.

Kako nam je među ostalim kazala Marijana Balatinac, sljedeće zbarsko okupljanje održat će se sredinom listopada u pečuškoj franjevačkoj crkvi, gdje će se uvježbane pjesme izvesti na hrvatskoj misi. Iako je održavanje Hrvatskog dana i Božićnog koncerta u Pečuhu neizvjesno, i ove je godine predviđen tradicionalni zajednički završni nastup pjevačkih zborova.

Obilježena 15.godišnjica Ženskog pjevačkog zbora „Orašje“

Prije petnaest godina oko blagdana svetoga Mihovila Arkanđela, zaštitnika Vršende, kada se obilježavala obljetnica sela, žene koje su svaki tjedan zajedno pjevale u crkvi odlučile su osnovati pjevački zbor pod imenom „Orašje“. „Zbor je tada imao dvadeset članica, a danas ih ima samo sedam, ali u našoj crkvi pjevaju s jednakim oduševljenjem“, istaknula je predsjednica Hrvatske samouprave Marijana Balatinac. „Pjevačice su sudjelovale na raznim festivalima, županijskim smotrama i susretima, nastupale su i u inozemstvu, a uz crkvene izvode i pučke pjesme. Nažalost, vrijeme brzo prolazi, pa žene koje su tada imale 55-60 godina danas već imaju preko 70. Mariška Tomin navršila je 80 godina. Htjeli smo joj čestitati rođendan, ali nažalost, zbog bolesti nije mogla biti na ovogodišnjem susretu. Sve ostale članice su došle, njima smo uručili dar Hrvatske samouprave, koji će ih podsjećati na petnaestogodišnji zajednički rad.“

S.B.

Otkriven spomenik biskupu Ivanu Antunoviću u Subotici

Kako je za Hrvatski glasnik izjavio predsjednik HDS-a Ivan Guban, svečanost u Subotici bila je nadahnut, a u razgovorima se potakla misao o podizanju spomenika biskupu Ivanu Antunoviću u Mađarskoj, u jednom od bačkih gradova, Kalači ili Baji. Na svečanosti su uz njega sudjelovali predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj i zastupnik Hrvatske samouprave Baje te zastupnik HDS-a Joso Ostorgonac i zamjenica predsjednika HDS-a i predsjednica Hrvatske samouprave Baje Angela Šokac Marković.

Foto: HINA

Podizanje spomenika bio je zajednički projekt Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji, Katoličkog društva „Ivan Antunović“ i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, uz značajnu finansijsku potporu sa strane Republike Hrvatske.

U središtu Subotice 15. listopada u nazočnosti hrvatskog ministra vanjskih poslova Gordana Grlića Radmana, predsjednika Vlade Vojvodine Igora Mirovića i čelnika hrvatske manjine u Srbiji otkriven je spomenik velikanu bunjevačkih Hrvata biskupu Ivanu Antunoviću.

Katolička crkva i Hrvati u Vojvodini biskupa Antunovića slave kao narodnog prosvjetitelja, naslovnog biskupa u Kalači i bačkog hrvatskog pisca u 19. stoljeću.

Citirajući njegov poziv Bunjevcima i Šokcima za utemeljenje pučkih novina na materinskom jeziku 1870. godine, predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća Jasna Vojnić je rekla da je tada počeo veliki preporod podunavskih bunjevačkih i šokačkih Hrvata.

„Tako nas je biskup zadužio da i danas postojimo“, rekla je ona na svečanosti pokraj Katedrale svete Terezije Avilske u Subotici.

Ministar vanjskih i europskih poslova Hrvatske Gordan Grlić Radman naveo je da je spomenik dar gradu Subotici, kao i povijesno sjećanje i poruka ohrabrenja hrvatskoj zajednici u Srbiji da može njegovati svoje običaje i nacionalni identitet.

„Izazovi 21. stoljeća su takvi da nas upućuju na zajedničko djelovanje, na promišljeniji rad i međusobno bolje razumijevanje Srba i Hrvata. Nadam se da će otkrivanje spomenika tome pridonijeti“, poručio je predsjednik Vlade Vojvodine Igor Mirović.

Statua biskupa Ivana Antunovića, visoka oko 2 metra, djelo je hrvatskog akademskog kipara Bernarda Pešorde, a izlivena je u bronci.

Spomenik su u povodu u dvjestote obljetnice biskupova rođenja podignu-

le tri hrvatske institucije u Srbiji, koje su podržali Prvostolni kaptol zagrebački, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatska biskupska konferencija, Osječko-baranjska županija, Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo“, Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ i privatni dobročinitelji.

Predsjednik Katoličkog društva „Ivan Antunović“, svećenik Ivica Ivanković Radak rekao je kako se na suglasnosti za podizanje spomenika čekalo čak pet godina, premda je cjelokupni projekt pripremila i financirala Katolička crkva, hrvatska zajednica i državna tijela Hrvatske.

Prije otkrivanja spomenika visoko hrvatsko izaslanstvo je u sjedištu Hrvatskog nacionalnoga vijeća potpisalo Ugovor o finansijskoj potpori izgradnji Hrvatske kuće u Subotici i Kadrovsko snaženje hrvatske zajednice u Republici Srbiji.

Hina / MCC

Trenutak za pjesmu

Moj rodni kraj

Moj rodni kraj
Moje Pomurje malo
Tu breg do brega
Kinči Muru našu dragu
Tu mi srce glasno toče
Da čujem reč horvatsku
Horvatice i Horvati
Čuvlite rečku našu staru

Tu živi, išče živi
Gizdavi Horvat
Tu de tihi bregi
Kak venec grle
Muru i naš san

Tu su naši starci
Žule zadobili
Mokom i sozom
Život potrošili
Popevkom horvatskom
Rane su sladili
Šalom i veseljem
Žalost su zdrobili

Tu živi, išče živi
Gizdavi Horvat
Tu de tihi bregi
Kak venec grle
Muru i naš san

Jolanka Tišler

SUMARTON

Jesen u sumartonskom Dječjem vrtiću, čijim radom rukovodi ravnateljica Brigitta Tóth, obilovala je programima za mališane. Krajem rujna polaznici su sudjelovali u berbi grožđa u vinogradu Lajoša Vlašića, gdje su kušali mošt i pomagali u berbenim radovima, a naredni tjedan posjetili su Obiteljsko gospodarstvo Stjepana Horvata, gdje su milovali domaće životinje, iskušali se u mužnji krava i jahanju, hranili prasid i kušali ukusni domaći sir. Treći tjedan posvećen je temama zdravlja i zdravog načina života, kako bi djeca naučila što sve moraju učiniti za svoje zdravlje, od zdrave ishrane do kretanja u prirodi.

Bizonjski kiritof i zlata Mala maša

Tri časni gradjani i dva dobitnici odličja „Za Bizonju“

Bizonjska nedilja, 8. septembra još i zbog već razlogov je bila zvanaredno neobična i svetačna. Na Malo maši se je svečevala u domaćem krugu zlata maša rođenoga Bizonjca, prelata Franje Benkovića, a prilikom kiritofa su prikdana i mjesna priznanja zaslužnim Bizonjcem. Od toga dana časni gradjani Bizonje su tri duhovnici, prelat Benković, kanonik dr. Jive Šmatović i farnik u mirovini Joško Drobilić, ki su se ovde narodili i bili su projdeni u svit da činu velika djela. Priznanjem „Za Bizonju“ pak su bili počašćeni školnikovica Zsófia Fettik i vračitelj dr. Endre Iván.

Pri svetoj maši Dr. Jive Šmatović, Jožef Drobilić, Franjo Benković i Lajos Butsy

Jur pred kiritofom su svi vjerniki pozvani k svečanoj maši da zbog pandemije na otvorenom, pred crkvenimi vrati sudjeluju na crkvenom obredu, dokle rodjaki zarad sigurnosti i med zidinami se držu preporučene naredbe s razmakom i maskami. Na jubilarnoj domaćoj maši, glavni celebrant Franjo Benković se je u prodiki spomenuo na početak, kad je bio pozvan za duhovničku službu i dodao je, kako svaki dan potrebno je Bogu hvalu dati za vjeru i da ne živimo van Crikve. „Iako fali nam moć ka nas tira, iako nam fali gustokrat oduševljenje, i oganj vjere, da budemo takovi kot

Po lipom starom običaju koruna ide na oltar za slavljenike

Prelatu, zlatomašniku Franji Benkoviću čestitala je i Fara Bizonje

apostol sv. Pavao ki je rekao, „znam komu sam vjerovao i siguran sam u njemu“. Spolom si išćemo ključ vjernosti, koji je rijetki kinč tako kod duhovnikov kot i u hišvi. Zato se i moramo molitvenim srcem obrnuti k Majki Mariji, iako je naše poštovanje prema njoj nekako zaostalo“, naglasio je nadalje slavljenik spominjajući se na stare čase, na matere i starematere, ke su za teškim dani žetve i trgadbe još imale snage dojt i u crikvu k večernjoj maši i u misecu molitve očenašev da im se tijelo spočine, a duša se napunjuje. Glavni prodikač je na svojem materinskom jeziku rekao da su dobre majke i staremajke bizonjske, naučile svakoga moliti i Boga prositi, svenek va njega se zaufati. „Svim živim i mrtvim od Boga neka bude najveći dar i hvala da zadobiju va nebeskoj kraljevini dar za njeve dobre i aldovne molitve i čine, neka nam budeju odzgor zagovornice da na zemaljskom putu sprohadjadu nas da budemo na spas i da budemo mogli dobro učiniti“, završio je tako prodiku na svojem materinskom jeziku, prelat Benković. Na kraju svete maše po prvi put su predani dari i odličja Seoske samouprave. Životni put nagradjenih je preštao Balaž Martinšić, a odličja su uručili načelnica Erika Márkus i donačelnik Mátyás Hiltser, a odlikovanim je čestitalo i povjerenik Vlade u dotičnoj županiji Sándor Széles. Svim slavljenikom su potom vjerniki čestitali na trgu pred crkvom, a pravoda su zasvirali i Bizonjski tamburaši i okripili sve nazočne s hrvatskimi melodijami.

Tiho

Foto: Balaž Martinšić i Roland Šmatović

Bogatstvo...

Časni gradjani Bizonje kanonik, prof. dr. Jive Šmatović, zlatomašnik prelat Franjo Benković, zlatomašnik Jožef Drobilić ter umirovljena školnikovica Zsófia Fettik, u društvu načelnice Bizonje, Erike Márkus i povjerenika Vlade Sándora Szélesa

Potpisan sporazum o suradnji između Croatice i Hrvatske samouprave Ferencvárosa

Dana 30. rujna 2020. godine na sjednici Hrvatske samouprave Ferencvárosa koja je održana u prostorijama načelnikog ureda potpisan je sporazum o suradnji između Croatice i Hrvatske samouprave Ferencvárosa. Sporazum su potpisali direktor Croatice Čaba Horvat i predsjednik Hrvatske samouprave Béla Dobos. Time je višegodišnja suradnja Croatice i hrvatske samouprave IX. okruga uokvirena sporazumom.

Zastupnici Hrvatske samouprave Ferencvárosa i direktor Croatice Čaba Horvat

Kako je rekao direktor Čaba Horvat, potpisivanje sporazuma koji sadrži konkretne zadatke predložio je predsjednik Béla Dobos. Naravno, među ciljevima se nalazi održavanje zajedničkih priredbi i tečaj hrvatskog jezika u IX. okrugu. Direktor Čaba Horvat rekao je kako mu je drago što su za ovu godinu pronađeni programi poput jezičnog tečaja, izložbe i božićnog koncerta, koji se mogu ostvariti unatoč pandemiji. Usto se planira i sastanak s gradonačelnicom, kako bi se Croatia uključila u programe okruga. U gradskom okrugu tradicionalno se održava velika ljetna priredba „Bakáts Feszt” koja obuhvaća i manjinski dan. Croatia do sada nije sudjelovala na tom festivalu, premda može ponuditi zanimljive programe.

Hrvatska samouprava Ferencvárosa želi se uključiti i u projekt „Collegium Croaticum”. Predsjednik Hrvatske samouprave Ferencvárosa Béla Dobos smatra da bi se projekt mogao ostvariti zajednički, uz pomoć Samouprave Ferencvárosa. To je važno kako bi Hrvati u Mađarskoj pokazali svoj identitet i tradiciju koja se treba očuvati.

Predsjednik Hrvatske samouprave Ferencvárosa Béla Dobos i direktor Croatice Csaba Horváth

Nakon sjednice direktor Čaba Horvat i predsjednik Hrvatske samouprave Béla Dobos posjetili su dogradonačelnicu IX. okruga Zsuzsannu Döme, s kojom su raspravljali o planovima za budućnost. Zsuzsanna Döme izrazila je radost što je hrvatska narodnost toliko aktivna u okrugu te će uskoro u Ferencvárosu djelovati već dvije hrvatske ustanove. Razgovarali su i o problemima hrvatske zajednice u okrugu, za koju je najvažnije očuvanje identiteta. Naravno, samouprava je otvorena za suradnju s narodnostima, te je obećala pomoć. *Bea Letenyei-Kovács*

Kod dogradonačelnice IX. okruga Zsuzsanne Döme

BUDIMPEŠTA

Učenica 5. razreda HOŠIG-a Lilla Bendjeskov prošle je školske godine na Državnom online natjecanju iz manjinskih jezika u II. kategoriji iz hrvatskog jezika osvojila 2. mjesto. Zbog pandemije koronavirusa svečano je uručenje priznanja nažalost odgođeno, a nagrade su dostavljene školi poštom.

Čestitamo Lilli i njezinoj nastavnici i razrednici Dejeni Simon na postignutom rezultatu! *k.g.*

U komediji „Sarce na pravom mjestu“ 2012. ljeta

špitaljskoj stelji, ali upravo doma u selu. Bila si mirna, podložna i strpljiva, kako to paše jednoj peršoni ka podvara najmlahavije, turobne i nemoćne. Nij' Ti se ispraznila torba mudrosti ni na zadnje dane u svojem domu. Povidala si, mešovala si spolom da mi, ki smo okol Tebe bili, postanemo spametniji, bogatiji jednom, drugom, trećom štoricom iz prošlosti i da se skupa nasmejemo još pred službenim krajem.

Ovo je jur trideseto ljeta našega Igrokazačkoga društva i na protuliće kad smo bili svi zbog viruša zaprti, morebit najveći dar nam za jubilej je bio da smo mogli prik seoske Lipa televizije pogledati sve dovidob odigrane komedije. I sanjale smo od toga da će još jednoč skupadojti ta stara, dobra, perfektna garnitura, čiju kvalitetu i veličanstvenost u trenutku aktualnoga igrokazanja gor nismo znali ocijeniti. Znaš Klara, moremo mi stati iznova na pozornicu, ali prez Tebe, Zolija, Alberta, i pravoda i prez ostalih, to već neće biti to. Nisi rad imala duge uloge, širinu pozornice si dobrodušno prepustila drugim. Tako si rekla, talentiranim, šikanijim... Ali za kulisami i pri aldomašu svi skupa smo uživali u veselju, srići i bezbrižnosti. Neizmerno se ufam da

Na 25. jubileju Igrokazačkoga društva pred petimi ljetima još skupa

Na spominak Klari Harangozo (1948. – 2020.)

Zaprte su oči tvoje hiže pod brojem 89. u petroviskoj Kossuthovoj ulici. Zaprti su i oblaki, kade smo se tolikokrat pominale o tugi, jadu i radosti ovoga svita. A i od toga, kako korak za korakom idemo...k našem vječnomu cilju. I Ti si se okrenula na ti put pred misecdan, kad sve gušće muke i mlahavosti srušile su Te s nog. Gledali smo kako se dan za danom sfaljuje naša Klara, naša dugoljetna apolovka u sambotelskom špitalju, naša pomoćnica betežnikov i starijih, a i naša igrokazačica kojoj je vik bio u rezervi koji dobar stori, koja dobra povidajka, koji dobar spominak da smo se mogli okol Tebe skoro raspuknuti od smiha. Sve si znala o petrovski stari časi, vas svit si pohodila, s tvojom veselom naturom si polipšala koliko si nek mogla betežnikom teški hipac na

Ljeta 2014. u komediji „Inka zlato“ sa sestrama Maricom i Teruškom Žimićevom

vam sad odzgora aplaudiraju svi vaši i naši, ki nisu te napustili ni 10. oktobra, u subotnjoj zori, kad se je tiho i mirno spunila Božja volja u sambotelskom špitalju. Znaš, mi nismo bili pripravi, nismo hteli i kanili još nikako misliti na „Zbogom“. A 16. oktobra, u petak, kad smo Te otspohodili u petrovisku vjekovječnost i u Božje objavljenje, u misli smo Ti sve zahvalili. Svu tvoju pomoć, dobru rič i batrenje kot i sjajne minute... Neka Ti Bog plati sve račune u svojem nebeskom kraljevstvu i Te zdigne med svoje!

Zbogom naša Klara, neka Ti bude lafka petroviska zemlja!

Timea Horvat

Gastronomski festival i natjecanje u kuhanju

Hrvatska samouprava Foka 26. rujna organizirala je priredbu „Gastronomski festival i natjecanje u kuhanju“. Nakon dolaska natjecatelja i prijave u kasnim prijepodnevnim satima uslijedilo je natjecanje u kuhanju, a potom i ocjenjivanje jela i objava rezultata. Slijedio je kulturni program na otvorenoj pozornici, druženje i plesaćnica. Priredbu je poduprla Hrvatska državna samouprava i Hrvatska samouprava Baranjske županije.

Okupilo se trinaest ekipa iz podravskih naselja: uz domaćine, koji su ustrojili više ekipa, ekipe iz Izvara, Dombola, Novoga Sela, Lukovišća, Martinaca i druge, koje su nakon što su dobile potrebne namirnice od organizatora pristupile pripremi jela od „petla“. Doduše, nije to bio „pevac“ koji je trčao po dvorištu, nego je donesen iz pečuske mesnice, ali ništa zato, oni vještiji znali su jelu podariti kroz kuhanje i kuharske priče one davne mirise i okuse.

Mirisalo je zaista cijelo dvorište fočkog Doma kulture, a tek u kuhinji. Ušavši naišla sam na Anicu Brezović iz Martinaca, koja je „uprav“ u štednjak stavljala posljednju tepsiju „sirom kolača“. Sedam tepsija je planulo za čas. Bilo je uz „sirom kolača“ i „s višnjom kolača“. Anica je razvlačila kolače od pet kilograma brašna i svi su mogli pogledati kako se to radi. Ja sam bila oduševljena konačnim produktom, mekim poput „pujine“, izvanrednog okusa i mirisa. Anica je u devet ujutro počela s poslom. Tople je ponudila svim nazočnima. Na dva puta je mijesila i pekla i „tako smo nosili van i to je mam prošlo za jednu minutu“. To su slani kolači i svi koji ih probaju vole ih. Ali imamo mi i „martinačku gibanicu“, koju „delamo malo drugačije“, rekla mi je Anica. Nekada se za Dan mrtvih kuhao „pevac“ i pravila gibanica u Podravini. Za posebne zgode se kuvao „pevac“, ne baš svaki dan. Kuhali su ga jušno s krumpirima i tako se jelo meso od pijetla. Dugo treba kuhati „staroga petla“, ali se isplati.

Hrvatice iz Izvara

Anica Brezović iz Martinaca

Perkelt od „pevca“

Hrvatice iz Novoga Sela

Ružini iz Dombola već su polako pri kraju s kuhanjem kao i Irénke iz Potonje, idem dalje do Izvaraca i Novoseljana, Lukoviščana. Pali bači me čeka raširenih ruku, Klara i Ruža su nasmijane, moram kušati jelo.

„Fočko druženje trebalo je biti održano za Duhove, ali zbog pandemije je odgođeno za rujan, uspjeli smo sada skupiti se“, kaže predsjednica Hrvatske samouprave Foka Ljubica Weber.

Za dobro raspoloženje se brinuo orkestar „Biseri Drave“ iz Starina, a u kulturnom programu na otvorenoj pozornici nastupili

su mališani koji su sudjelovali u jezičnom kampu Hrvatske samouprave Udvara. Oni su nastupili uz vodstvo zastupnika Hrvatske samouprave Udvara Ivane Božanović i Petra Balaža. Predstavili su se s igrama bošnjačkih Hrvata iz okolice Pečuha.

I tako uz ples, tamburicu i ukusne zalogaje druženje je nastavljeno do večernjih sati, a nakratko su priredbu posjetili predsjednik HDS-a Ivan Guban i generalni konzul Drago Horvat sa suprugom i djelatnicima Generalnog konzulata.

Ocjenjivački odbor na čelu s Ružom Bunjevac kušao je sva pripremljena jela i dodijelio nagrade. Po njihovom sudu najbolje jelo od „pevca“ skuhala je ekipa iz Izvara. Potvrđujem da im je jelo bilo prekusno, jer sam i ja kod njihova stola jela. Perkelt od pjetla s grahom na izvarski. To su njihovi stari kuhali kada je bila berba. Još uvijek se sjećaju neki kako su svi jeli iz jedne zdjele te kako bi djeca u „šaki“ zgrabila grah pomiješan s lukom u zaprški i trčeci kroz duge redove vinograda jela ga kao da imaju jabuku u ruci.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

Jesen u mojoj kosi

Nóra Kovács

Tamás Gyunanecz

Milán Szarka

Adrienn Téczely

Učenci 3. razreda Hrvatske osnovne škole „Nikola Zrinski“ iz Kerestura na satu narodopisa učili su o ljepotama jeseni. Jedna od najljepših prirodnih pojava za njih je bilo šareno lišće po dvorištima, vinogradima i na ulicama. Svi su prikupili šareno lišće različitih oblika, od čega su nastala „umjetnička djela“ pod naslovom „Jesen u mojoj kosi“. Najljepše radove poslali su i našem tjedniku.

Kitti Horváth

Nóra Szabó

Panna Imre

Sonja Sípós

Hanna Török

Radionica Projekta „CulturCo“ u Keresturu

Interreg

U okviru Projekta „CulturCo“, koji se realizira u sklopu Programa INTERREG V-A za prekograničnu suradnju Mađarska-Hrvatska, 9. listopada u Seoskome domu u Keresturu, uz sudjelovanje svih partnera održana je prva radionica projekta. Mađarski partner projekta je Hrvatska samouprava Kerestura, dok je vodeći partner Općina Donji Vidovec, a programi se podjednako ostvaruju na obje strane granice. Sudionike radionice u ime domaćina pozdravila je predsjednica Hrvatske samouprave Kerestura Anica Kovač koja je ukratko predstavila projekt. Na radionici je razmotrena dosadašnja dobra praksa u prekograničnoj suradnji i predstavljen dokument „Potencijal za povezivanje i razvoj ljudi u prekograničnom području“.

Partneri Projekta „CulturCo“ unatoč pandemiji, uz poštivanje epidemioloških mjera odlučili su održati prvu radionicu na kojoj su razmotrene mogućnosti ostvarivanja projektnih ciljeva, podizanja svijesti kod šire javnosti o važnosti očuvanja kulturne baštine u pograničnom području i prisnijeg povezivanje ljudi s obje strane Mure kroz zajedničke kulturne i sportske priredbe. U projektu je planirano održavanje raznih manifestacija, Festivala ispiranja zlata, Festivala kockavice, Nogometnog i stolnoteniskog turnira na hrvatskoj, odnosno Dječjeg fašničkog karnevala,

povezivanja, a time proizvođač ili pružatelj usluga ostaje perspektivan. „Postoje brojni primjeri uspješne suradnje, međutim, jedan od najvažnijih čimbenika je pronaći partnera s kojima se dijele zajednički planovi i interesi kako bi projektiranje bilo većeg opsega i time primamljivije za fondove. Time se povećava kapacitet projekta, a istovremeno i pridobiva partner za daljnju suradnju. Povezivanje i suradnja ne smiju isključivo biti pokretani i financirani iz europskih fondova, već bi vlasti, lokalne i državne, te organizacije i udruge trebale nastojati povezivanju s drugima, kako bi, naposljetku, unaprijedili sebe“, naglasio je savjetnik. O uspješnim prekograničnim projektima u Keresturu govorio je zastupnik Hrvatske samouprave Martin Benceš. Predstavio je Projekt „Tragovima Zrinskih“ koji je ostvaren u okviru Prekograničnog programa IPA. U tom projektu surađivale su osnovne škole s obje strane granice, a ostvareni su i tečajevi jezika, zajedničke predstave, nastupi tamburaša i plesača, tematske

Predsjednica Hrvatske samouprave Anica Kovač pozdravlja sudionike radionice

Folklornog festivala „Kajkavska ruža“, Festivala zaštićenih životinja na području Mure i Drave, Međunarodne utrke „Zrinski“ te glazbenih i jezičnih radionica na mađarskoj strani. Zbog pandemije se programi koji okupljaju veći broj ljudi premještaju u kasnije termine, ali će se manje radionice održati. Projekt „CulturCo“ započeo je 15. lipnja 2020. i traje 16 mjeseci, a ostvaruje se iz proračuna od blizu 160 tisuća eura. Jedna od projektnih zadaća je izrada dokumenta pod naslovom „Potencijal za povezivanje i razvoj ljudi u prekograničnom području“ koji bi trebao odrediti smjernice za što bolje prekogranično povezivanje i korištenje europskih fondova. Dokument, koji je predstavio savjetnik za europske projekte Bojan Solomun osvrće se na povijest i rezultate međuljudskog povezivanja u prekograničnom području kroz europske projekte, trenutno stanje prekograničnog povezivanja te razvojne izazove i potencijale međuljudskih povezivanja u prekograničnom području. Prema dokumentu koji se temelji na pregledu dosadašnje prekogranične suradnje međunarodnog povezivanja može se zaključiti kako suradnja više država i organizacija donosi nova znanja, vještine i resurse. Iz prikupljenih informacija moglo bi se zaključiti da u prekograničnoj suradnji razmjena ideja i dobara u gospodarskim sektorima dovodi do veće konkurentnosti u odnosu na globalno tržište, a istovremeno doprinosi razvitku krajeva zahvaćenih projektima. Gospodin Solomun istaknuo je da razvitkom tržišta dolazi do potrebe užeg

Potpisivanje sporazuma o suradnji organizacija s obje strane Mure

konferencije te izdana knjiga „Tragovima Zrinskih“. Sudionici radionice raspravljali su i o iskustvima Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“ iz Serdahela u organizaciji međunarodnih kampova, realizaciji projekata zaštite okoliša i njegovanju hrvatske kulturne baštine. Na kraju radionice potpisan je sporazum o suradnji između Općine Donji Vidovec, KUD-a Donji Vidovec, NK Donji Vidovec, Hrvatske samouprave Kerestura, Hrvatske samouprave Serdahela i Nogometnog kluba veterana iz Fičehaza. Nastavak projekta ovisi i o epidemiološkoj situaciji. Projektna menadžerica iz Donjeg Vidovca Jelena Berešić izjavila je za naš tjednik kako je rukovodstvo projekta raspravljalo o mogućnostima ostvarivanja nekih programa pomoću interneta, ukoliko se ne popravi epidemiološka situacija, ali je cilj projekta upravo povezivanje ljudi i izgradnja kontakata, pa se aktivnosti prvenstveno žele provoditi uživo. Kako projekt traje 16 mjeseci, nadaju se da će se aktivnosti koje su odgođene zbog pandemije uspjeti nadoknaditi.

Beta

Priređena Prva sveta pričest santovačke župe

U sklopu nedjeljne dvojezične mise hrvatske i mađarske zajednice koju je u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije služio santovački župnik Imre Polyák, 20. rujna priređena je Prva sveta pričest santovačke župe. Prva sveta pričest jedna je od sedam svetih sakramenata te zajedno s krštenjem i potvrdom čini sakramente kršćanske inicijacije. Sakramentu Prve pričesti u dupkom punoj župnoj crkvi ove godine pristupilo je 12 učenika četvrtog i petog razreda Santovačke hrvatske škole: Dóra Balogh, Dorina Faragó, Zsófia Faragó, Dorina Jakošević, Johanna Kernya, Emília Kocsis, Kinga Anna Orbán, Kristóf Márk Orbán, Jázmin Pávkovics, Andor Sirok, Annamária Éva Sümegi i Boglárka Varga. Polaznike vjeronauka pripremila je vjeroučiteljica Katalin Molnár Tomašev. Uz prigodnu propovijed bajskog đakona Pétera Juhásza svečanom ugođaju doprinijela je dvojezična prvopričesnička molitva vjernika, uz hrvatske i mađarske crkvene pjesme koje je predvodio i orguljama pratio župni kantor Zsolt Sirok. Nakon mise prvopričesnici i roditelji okupili su se u društvenim prostorijama župnog ureda, gdje je upriličena tradicionalna podjela spomenica sa zajedničkim blagovanjem. S.B.

ČAKOVEC – LETENYE

Međimurski grad Čakovec, pomurski grad Letenye, Uprava Nacionalnog parka Gornji Balaton, Međimurska županija i Agencija za zaštitu okoliša zajedno provode projekt „Eco-bridge“ koji sufinancira Europska unija u okviru Programa Interreg za prekograničnu suradnju Mađarska-Hrvatska. Osnovni cilj projekta je poboljšanje ekološkog stanja prirodnih staništa u pograničnom području Međimurske i Zalske županije. Projektom će biti uspostavljen prekogranični sustav praćenja broja ptica, a radit će se i na poboljšanju kvalitete njihovih staništa te prekograničnom upravljanju područjem NATURA 2000. Zahvaljujući projektu u Čakovcu će se obnoviti perivoj Zrinskih i područje oko bivše vojarne nadomak gradskog središta. Grad Letenye obnovit će zgradu bivše pedijatrijske ordinacije i urediti Turistički centar za posjetitelje, odnosno revitalizirati njegov okoliš.

KERESTUR

Udruga „Kulturno društvo Kerestur“ brine o očuvanju starih pučkih običaja. U tom duhu u novouređenoj Zavičajnoj kući 15. listopada priredila je tradicionalno ljuštenje kukuruza. Nekadašnji način obavljanja tog poljoprivrednog posla predstavile su članice Udruge, koje su govorile o radovima i izradi igračaka od kukuruzovine. Nakon posla na stolu su se našli kolači i pogače koji su se nekada nudili radnicima. Predsjednica udruge Erzsébet Deák Kovács tradicionalno ljuštenje kukuruza zabilježila je svojim fotoaparatom.

NATJEČAJ „SERDAHEL 650“

Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ u Serdahelu u povodu obljetnice prvog pismenog dokumenta Serdahela objavljuje

NATJEČAJ „SERDAHEL 650“ za djecu i mlade do 18 godina.

Rok prijave: 30. 11. 2020.

Natječaj - „Volim svoje rodno mjesto“

naslikajte ono što najviše volite u svome mjestu i napišite zbog čega (tehnika slobodna, format A4) Na poleđini napišite i svoj datum rođenja.

Radove pošaljite na adresu:

Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“. (Adresa: 8864 Tószerdahely, Zrínyi tér 9. Na smotnici napišite: „SerdaHEL 650“ i svoju kućnu adresu.

Natječaj B „Pozdrav iz mog rodno mjesto“

izradite razglednicu svog rodno mjesto. Uslikajte sa svojim telefonom ili fotoaparatom najomiljenija mjesta svog rodno mjesto i složite od njih razglednicu pomoću računala. Napišite što ste uslikali! Radove pošaljite na e-mail adresu: blazsobeta@gmail.com. U pismu napišite i svoju kućnu adresu i kada ste rođeni!

Nagrade: U svakoj kategoriji ćemo ocijeniti 10 najboljih radova. O vremenu dodjele nagrada ćemo vas obavijestiti kasnije (ovisno o epidemiološkoj situaciji).

Više informacija možete dobiti na telefonu: 0693383034 ili na e-mail adresi: blazsobeta@gmail.com

Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“

„Kuhari“ u Koljnofu

Ova kazališna predstava, koju smo pogledali u srijedu, 14. listopada, bila je jako šaljiva, a dekoracija šarena i kreativna. Priča nije bila komplicirana, ali je ipak dinamična. Glumci su bili jako dobri, simpatični i smiješni. Ova predstava bila je i poučna, jer smo saznali kako treba gasiti vatru u kuhinji i što

FOTO: INGRID KLEMENČIĆ

je telefonski broj vatrogasaca. Jela su nam bila poznata iz sedmog razreda, jer smo tada učili o njima: juha od povrća, od voća, hladna plata, pečeno pile, kuhani krumpiri... Nije ni čudo što smo na kraju predstave već bili jako gladni. Naučili smo i jedan novi izraz: „torta-dobrodošlica“.

8. razred Dvojezične škole i čuvarnice
Mihovil Naković u Koljnofu

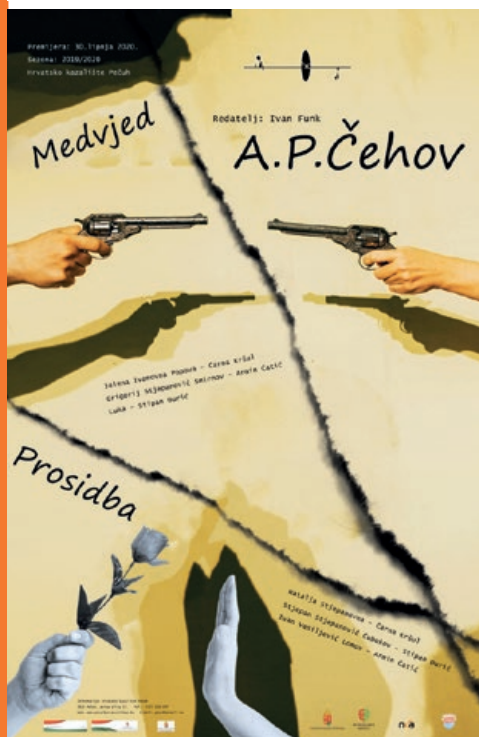
Profesor Ivica Đurok održao predavanje bajskim studentima

U vremenu epidemije zbog koje su mnogi planovi, projekti, gostovanja i izleti kao i izvannastavne aktivnosti stavljeni na čekanje, Institut za strane i manjinske jezike Visoke škole „József Eötvös“ u Baji, na prijedlog profesora Živka Gorjanca ugostio je Ivicu Đuroka, sociologa i sveučilišnoga profesora. Profesor Đurok je 29. rujna 2020. održao predavanje studentima o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj, načinu rada lokalnih zajednica i manjinskih samouprava. Zahvaljujemo profesoru Đuroku na gostovanju kao i na knjigama koje je darovao Odsjeku za hrvatski jezik Visoke škole u Baji.

Morana Plavac

RASPORED PREDSTAVA HRVATSKOG KAZALIŠTA PEČUH

24. listopada.

„100 godina SZÜR-a“

– Razgovor i glazbeni randevu u dva dijela
Vrijeme i mjesto održavanja:
19:00, Hrvatsko kazalište Pečuh, kazališna dvorana

29. listopada.

A.P. Čehov: Prosidba, Medvjed

Vrijeme i mjesto održavanja:
18:00, Hrvatsko kazalište Pečuh, kazališna dvorana

Državni tajnik Milas primio mađarskog veleposlanika

Dana 22. rujna 2020. godine državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas primio je u nastupni posjet veleposlanika Mađarske u Republici Hrvatskoj Csabu Demcsáka.

Na sastanku su se državni tajnik Milas i veleposlanik Demcsák suglasili kako između dvije države i dva naroda postoje vrlo razvijeni i prijateljski odnosi, čemu značajno pridonose obje nacionalne manjine, hrvatska u Mađarskoj i mađarska u Republici Hrvatskoj, koje su izvrsno integrirane u društvo te uživaju vrlo visoku razinu manjinskih prava. Zaključeno je da je Međuvladin mješoviti odbor za zaštitu nacionalnih manjina između Republike Hrvatske i Mađarske odličan okvir za nastavak zajedničkog rada na razvijanju odnosa i pružanje još snažnije potpore očuvanju nacionalnog identiteta Hrvata u Mađarskoj i Mađara u Republici Hrvatskoj, osobito dodatnim ulaganjem u obrazovanje, prije svega učenje jezika, te razvijanje prometne povezanosti između dvije države, čitamo na portalu Središnjeg državnog ureda.

HARKANJ

U sklopu cjelodnevne gradske priredbe „Sajam običaja i obrtnika“ koja se 10. listopada održala u Harkanju na gradskim ljetnim pozornicama šetališta Zsigmondy nastupio je i Mješoviti pjevački zbor Hrvata grada Harkanja.

BUDIMPEŠTA

Suorganizatori Hrvatska samouprava Starog Budima-Békásme-gyera i Hrvatska samouprava Novog Budima pozivaju sve zainteresirane na četvrto predavanje o etničkim skupinama Hrvata u Mađarskoj pod naslovom „Podunavski Hrvati i Hrvati Budima i okolice“ koje će se održati u petak, 6. studenog od 16 do 18 sati u dvorani „Szinbád“ (III., Fő tér 2). Predavač je Dinko Šokčević, viši suradnik Instituta za povijest Centra za humanističke znanosti Mađarske akademije znanosti. Predavanje je na mađarskom jeziku.